

Tiina Lehti

HYVINVOINTI O SELLAST NORMAALII ELÄMIST

- Miten lastensuojelulaitoksessa asuvat nuoret kokevat oman hyvinvointinsa

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosiaalipedagoginen suuntautumisvaihtoehto

2013

HYVINVOINTI O SELLAST NORMAALII ELÄMIST

Lehti, Tiina
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaali-alan koulutusohjelma
Toukokuu 2013
Ohjaaja: Ahomäki, Merja
Sivumäärä: 41
Liitteitä: 3

Asiasanat: hyvinvointi, lastensuojelu, nuoruus, lapsuus

Opinnäytetyöni aiheena on lastensuojelulaitoksessa asuvien nuoren hyvinvointi heidän itsensä kokemana, sekä se miten aikuiset voivat heidän hyvinvointiaan enemmän tukea.

Tutkimukseni pohjana olen käyttänyt tietoa nuorten hyvinvoinnista, lastensuojelulaista sekä lastensuojelulaitoksesta asuinpaikkana. Myös syyt jotka johtavat lapsen sijoitukseen kodin ulkopuolelle ovat tutkimuksen perustana.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus. Aineiston tutkimukseeni sain haastattele-malla neljää lastensuojelulaitoksessa asuvaa nuorta. Haastattelut toteutin teemahaas-tatteluina. Analyysimenetelmänä työssäni käytin teemoittelua.

Tutkimuksen tuloksista voi todeta, että lastensuojelun piirissä olevat nuoret kokevat tärkeäksi tulla kuulluksi ja nähdyksi itsenään, yksilöinä. Nuoret haluavat myös mah-dollisuuden vaikuttaa omiin asioihinsa.

Lisäksi he pitivät tärkeänä aikuisten kunnioittavaa ja luottamuksellista suhtautumista heihin. Myös rajojen tuoman turvallisuuden merkitys korostuu tutkimuksessa. Las-tenkodissa asuvan nuoren hyvinvointiin vaikuttavat monet asiat, muun muassa hei-dän rikkonainen lapsuutensa. Kehittämissajatuksia nousi esiin motivointiin ja yhteisöllisyyteen liittyvissä asioissa.

FEELIN' GOOD IS LIVIN' NORMALLY, SAVVY

Lehti, Tiina

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in social service

May 2013

Supervisor: Ahosmäki, Merja

Number of pages: 41

Appendices: 3

Key words: welfare, child protection, youth, childhood

The grounds for my thesis are the welfare of young people living at the children's home experienced by themselves and how the adults could more be able to support their welfare.

I have based my thesis on the information about the welfare of young people, law of childcare and children's home as a place of residence, but also on the reasons bringing about the placement of a child outside of the home.

The thesis of my studies is a qualitative one. The substance of the thesis I received by interviewing four young people living at the children's home. The interviews were carried out by thematic method. For the analysis thematic method was as well exploited.

About the results of the thesis I may summarize that young people living at the children's home feel crucial to be heard and seen as individuals. The young people also want a possibility to contribute to the concerns of their own. Additionally they consider important the respectful and confidential attitude of the adults towards them. Also the safety created by limitations is emphasized in the study. The welfare of young people living at the children's home is influenced by many matters among them their chattered childhood. Ideas of improvement woke up concerning matters related to motivation and individuality.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	NUOREN HYVINVOINTI.....	6
2.1	Nuoruus	6
2.2	Nuoren hyvinvoinnin tukipilarit.....	7
3	LASTENSUOJELU	9
3.1	Sijoitus avohuollon tukitoimena.....	10
3.2	Kiireellinen sijoitus	11
3.3	Huostaanotto ja sijaishuolto	12
4	SIJOITUSTEN JA HUOSTAANOTTOJEN TAUSTOJA.....	13
4.1	Puutteita lapsen kasvuoloissa	13
4.2	Lapsen oma käyttäytyminen.....	15
4.3	Ongelmien jakautuminen huostaanotoissa	16
5	LASTENSUOJELULAITOS ASUINPAIKKANA	18
5.1	Yleisesti	18
5.2	Tämä lastensuojelulaitos asuinpaikkana	20
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	21
6.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävä.....	21
6.2	Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä.....	22
6.3	Haastateltavien valinta ja haastattelut	23
6.4	Aineiston käsittely	24
6.5	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus	24
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	26
7.1	Nuori itse	26
7.2	Yhteisöllisyys	28
7.3	Läheisyys.....	30
7.4	Perhe.....	30
7.5	Menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus.....	31
7.6	Laitoksen aikuisten tuki.....	33
8	JOHTOPÄÄTÖKSIÄ.....	33
9	POHDINTA.....	35
	LÄHTEET.....	39
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Lastensuojelulaitoksessa asuvilla nuorilla on samanlaiset kehitystehtävät kuin muillakin nuorilla. Heidän kehittymisensä aikuisuuteen saattaa olla haastavampaa kuin kotona asuvilla nuorilla, sillä heiltä puuttuu monesti perheen tuki. Usein myös lastensuojelun piirissä olevat nuoret ovat kokeneet asioita, joita monet eivät koe koko elinikanaan. Lastensuojelulapsen avuntarve on kokonaisvaltaista ja vaatii niin perushuolenpitoa kuin hyvinvoinnin tukemista. Lastensuojelulaitoksessa asumiseen on moninaisia syitä. Opinnäytetyössäni haluan avata tätä kokonaisuutta. Haastattelen nuoria saadakseni heidän äänensä kuuluviin ja ottaakseni heidän kokemuksistaan ja mielipiteistään oppia.

Tutkimuksen tavoitteena on saada nuorten asiakkaiden ääni kuuluviin ja selvittää minkälaiseksi lastensuojelulaitoksessa asuvat nuoret kokevat oman hyvinvointinsa ja miten sitä heidän mielestään voisi parantaa. Haluan tutkimuksessani tuoda esiin nuorten asiakkaiden mielipiteen ja heidän asiantuntijuutensa omissa asioissaan. Toisena tutkimusongelmana haluan kuulla nuorten oman näkemyksen siitä, saavatko he mielestään tarpeeksi tukea ja apua asioihin, joihin kokevat sitä tarvitsevansa ja miten heitä heidän mielestään voisi enemmän tukea.

Hyvinvoinnin lisääminen asiakkaiden keskuudessa kuuluu sosionomin työnkuvaan, kuten rinnalla kulkeminenkin. Kun tiedostan, mitä nuoret ajattelevat omasta hyvinvoinnistaan ja mitä hyvinvointiin yleisesti katsotaan kuuluvan, koen oppivani paremmaksi rinnalla kulkijaksi.

2 NUOREN HYVINVOINTI

2.1 Nuoruus

Nuoruuteen kuuluu sekä sosiaalinen että biologinen kasvaminen ja kehittyminen. Yhdysvaltalainen professori Robert J. Havighurst on jäsenellyt nuoruuden (12-18v.) kehitystehtävät seuraavanlaisesti:

- Uuden kypsemmän kuvan muodostaminen itsestä ja molemmista sukupuolisista
- Henkilökohtaisen ja sosiaalisen identiteetin yhteensovittaminen
- Sosiaalisen roolin saavuttaminen miehenä tai naisena
- Fyysisen kehityksen hyväksyminen
- Emotionaalisen itsenäisyyden saavuttaminen vanhemmista ja muista ihmisistä
- Valmistautuminen seurusteluun, avioon ja perhe-elämään
- Oman maailmankuvan, ideologian ja moraalikäsitteiden kehittäminen
- Vastuullisen toimintatavan saavuttaminen sosiaalisesti

Jo nämä kehitystehtävät itsessään hämmentävät nuoria, - varsinkin nykypäivän nuoria, sillä heillä on suurempi vapaus ja enemmän vaihtoehtoja kuin aiemmin. Heiltä odotetaan paljon itsenäisempää otetta. Irtautuminen kodista, ystävien tärkeyden lisääntyminen, oman identiteetin etsintä sekä kysymykset mitä opiskelen, mistä saan töitä, hyväksyvätkö muut minut sellaisena kuin olen, ovat pohdinnan paikkoja nuoren kasvaessa aikuisuuteen. Monella nuorella on ollut turvaton lapsuus: rajat, rakkaus ja jopa ruoka ovat puuttuneet kotoa. Toisenlaisia äriä on kyllä löytynyt: riitelystä, rivouksista ja ehkäpä rikoksista. Näiden nuorten vanhemmat eivät ehkä ole päässeet omilla lapsillaan nuoruuden kehitystehtävissään eteenpäin. Nämä vanhemmat ovat kavereita omille lapsilleen, eivätkä he uskalla, halua tai pysty ottamaan aikuisen roolia. Tämä aiheuttaa joillekin nuorille ongelmia ja pahoinvointia. (Kyhä 2011.)

2.2 Nuoren hyvinvoinnin tukipilarit

Lastenpsykiatri Raisa Cacciatoren mukaan nuorten elämässä on erilaisia aikoja ja haasteita. Nuoren elämänhallinta koulun, kavereiden ja kodin ristipaineessa ei ole helppoa. Tulevaisuuden tavoitteet, tämän hetken kehityspaineet, vanhemmat ja kaverit, tunteet ja muutokset jylläävät mielessä kaiken aikaa. Cacciatoren (2013) mukaan elämänhallinta ja hyvinvointi syntyvät tasapainosta. Nuoren elämässä ja hänen hyvinvoinnissaan on neljä tärkeää osa-aluetta, kuin pöydän jalkaa, jotka kannattelevat, tukevat ja luovat tasapainoa. Väestöliiton mukaan ne ovat nuori itse, yhteisöllisyys, läheisyys ja perhe. (Väestöliiton www-sivut 2013.)

Ensimmäiseen pöydänjalkaan, joka on nuori itse, kuuluu se, kuinka hyvin nuori voi. Mikä on nuoren kokonaisterveys, kuinka hyvin nuori hoitaa itseään ja miten hän lataa akut omana itsenään. Onko nuori tyytyväinen itseensä, hyvinvointiinsa ja saavutuksiinsa. Onko hänellä aikaa itselleen ja viihtyykö hän omassa seurassaan. (Väestöliiton www-sivut 2013.)

Osallisuuden kokemus syntyy siitä, että voi tulla kuulluksi ja nähdyksi omana itsenään, yhteisönsä jäsenenä. Perimmiltään maailmaan orientoitumisessa on kyse suhteesta itseen ja muihin, sekä siitä, miten asennoituu elämäänsä. Mahdollisuudet omien voimavarojen käyttämiseen ja kehittämiseen tuottavat tyydytystä ja kokemuksen elämän merkityksellisyydestä. Kyse on inhimillisestä olemassaolosta. (Bardy 2009 36.)

Toiseen pöydänjalkaan eli yhteisöllisyyteen kuuluu seuraavanlaisia asioita: tuntee ko nuori olevansa tärkeä osa yhteisöä ja yhteiskuntaa, ja onko nuorella selkeä asema ryhmässä kodin ulkopuolella. Miten suuri merkitys elämässä on koululla, työllä, suvulla, harrastusporukalla, luokkayhteisöllä ja vertaisryhmällä. Saako nuori tarpeeksi kannustusta ja palautetta toimistaan, vai joutuuko hän taistelemaan paikastaan yhteiskunnassa? (Väestöliiton www-sivut 2013.)

Noora Ellonen toteaa väitöskirjassaan yhteisöllisen toimintakulttuurin tukevan nuorten hyvinvointia. Koulu yhteisössä vallitseva luottamuksellinen ilmapiiri ja yhteisön kiinteys synnyttävät sosiaalista pääomaa. Tähän pääomaan kuuluu opettajien ja insti-

tuution tuki ja kontrolli, muiden oppilaiden vertaistuki ja kodin ja koulun välinen yhteistyö. Mitä enemmän sosiaalista tukea nuoret saavat, sitä vähemmän heillä todetaan muun muassa masentuneisuutta. (Ellonen 2008, 32.)

Maailmaan sulautuminen käsittää osallistumisen omaa ja yhteistä elämää koskeviin toimiin ja päätöksiin, sekä mahdollisuudet vapaa-ajan tekemiseen, mielekkääseen työhön ja luonnosta nauttimiseen. Ihmiselle on tarpeen kuulua yhteisöön ja elää so- vussa luonnon kanssa (Allardt 1976, 89.)

Kolmas pöydänjalka eli läheisyys käsittää sellaisia asioita kuin onko nuori merkittä- vä jollekulle, ja onko nuorella jotain henkilöä johon voi luottaa ja jonka kanssa hän voi jakaa syvimmätkin tunteensa. Tärkeää on se kuinka tyytyväiseksi nuori itse ko- kee itsensä näissä ystävyysuhteissa. (Väestöliiton www-sivut 2013.)

Yhteisyyssuhteet viittaavat mitä erilaisimpiin suhteisiin. Ihminen tarvitsee toisia ih- misiä kehittyäkseen. Läheissuhteet perheessä tai muualla ovat välttämättömiä syvim- pien tarpeiden tyydytyksessä, ja lapsuudessa ne ovat elintärkeitä. Suotuisten kiinty- myssuhteiden merkitys tunnetaan aiempaakin paremmin. (Bardy 2009, 36.)

Kiintymyssuhde on lapsen ja hänen hoitajansa välinen tunnesuhde, joka syntyy hei- dän keskinäisestä vuorovaikutuksestaan. Lapsi muodostaa ensimmäisen suhteensa häntä hoitavaan henkilöön. Lapsuudessa luodut kiintymyssuhteet vaikuttavat lapsen persoonallisuuden kehitykseen, itsetuntoon ja aikuisena siihen, miten luottaa muihin ihmisiin. Kiintymyssuhteita on neljänlaisia; turvallisesti, välttelevästi, jäsentymättö- mästi ja ristiriitaisesti kiintyneitä. Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsen tarpeet huomioidaan ja niihin vastataan, lapsi oppii muun muassa luottamusta. Turvattomas- sa kiintymyssuhteessa lapsi voi olla kiintynyt esimerkiksi takertuvasti, välttelevästi tai pelokkaasti. (Pesäpuun www-sivut 2013.)

Lastensuojeluun tarvittaisiin enemmän tietoa siitä, miten on mahdollista rakentaa omaa tarinaansa, suojella itseään ja itselle merkittäviä sosiaalisia suhteita. Olivatpa nämä suhteet sitten suhteita lastenkodin sisällä tai suhteita omiin vanhempiin ja suku- laisiin. (Eronen 2012, 119.)

Neljäs pöydänjalka on perhe. Tunteeko nuori kuuluvansa omaan perheeseensä, vai onko hän jo suuntautumassa omaan perheeseen ja kotiin. Tunteeko nuori, että hänestä pidetään omana itsenään ja hänellä on oma paikkansa ja tehtävänsä perheessään. Saako hän tukea, apua, lohtua ja kannustusta kun niitä tarvitsee ja voiko hän itsekin tukea perheenjäseniään. (Väestöliiton www-sivut 2013.)

Perheen terveyttä ja hyvinvointia kuvataan osaksi elämää, arjen sujuvuudeksi ja koko perheen hyväksi oloksi. Lasten ja vanhempien fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen hyvinvointi on perheen keskeisimpiä voimavaratekijöitä. Lapsi heijastaa sekä kasvu- että elinympäristönsä terveyttä, joten terveyttä tarkastellessa ei voida keskittyä vain lapseen, vaan huomiota on kiinnitettävä koko perheeseen ja elinympäristöön. Arkielämän monipuolisuudella ja virikkeillä on selvä yhteys lapsen hyvään terveydentilaan. (Ritmala, Ojanen, Sivén, Vihunen & Vilén 2010, 16.)

Hyvinvoiva nuori sopeutuu ympäristöönsä, hän selviytyy arjen haasteista ilman suurta ahdistusta ja useimmiten hän lähtee kouluun tai työhön mielellään. Nuori syö ja nukkuu hyvin, hän kykenee toimimaan ryhmässä ja luomaan ystävyysuhteita. Nuori tunnistaa oikean ja väärän, sietää epäonnistumisia ja osaa iloita tavallisesta elämästä. Hyvinvoiva nuori osaa osoittaa tunteitaan, hän kokee tyytyväisyyttä ja uskoo omiin kykyihinsä. Hyvinvoiva nuori osaa myös asettua toisen asemaan ja puolustaa niin itseään kuin muitakin. (Cacciatore 2013.)

3 LASTENSUOJELU

Lastensuojelun tulee perustua lastensuojelulakiin. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan kun lapsi tai perhe ei ole varsinaisen lastensuojelun piirissä. Lapsi- ja perhekoh- taista lastensuojelua eli varsinaista lastensuojelua toteutetaan silloin, kun lapsi ja per- he ovat lastensuojelun asiakkaina. Lastensuojelutarpeen selvitys, avohuolto tukitoi- mineen, asiakassuunnitelma, lapsen kiireellinen sijoitus, huostaanotto, huostaanoton jälkeinen sijaishuolto ja jälkihuolto ovat varsinaista lastensuojelua. Lastensuojelun asiakkuus alkaa ryhdyttäessä välittömiin kiireellisiin toimiin tai kun sosiaalityönteki- jä päättää tehdä lastensuojelutarpeen selvityksen. (Sosiaaliportin www-sivut 2013.)

Lastensuojelun keskeiset periaatteet tulevat esiin lastensuojelulain neljännessä pykälässä. Sen mukaan lastensuojelun on edistettävä lapsen suotuisaa kehitystä ja hyvinvointia, tuettava vanhempia, huoltajia ja muita lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavia henkilöitä lapsen kasvatuksessa ja huolenpidossa. Lastensuojelu pyrkii ehkäisemään lapsen ja perheen ongelmia sekä puuttumaan havaittuihin ongelmiin jo varhaisessa vaiheessa. Arvioitaessa lastensuojelun tarvetta ja toteutettaessa lastensuojelua ensisijaisena otetaan huomioon lapsen etu. Lapsen etua arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, miten eri toimenpiteet ja ratkaisut turvaavat lapselle: (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§.)

- Tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin sekä läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet
- Mahdollisuuden saada ymmärtämystä ja hellyyttä sekä iän ja kehitystason mukaisen valvonnan ja huolenpidon
- Taipumuksia ja toivomuksia vastaavan koulutuksen
- Turvallisen kasvuympäristön ja ruumiillisen sekä henkisen koskemattomuuden
- Itsenäistymisen ja kasvamisen vastuullisuuteen
- Mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissaan
- Kielellisen, kulttuurisen ja uskonnollisen taustan huomioimisen

Lastensuojelussa toimitaan hienovaraisesti ja ensisijaisesti käytetään avohuollon tukitoimia, jollei lapsen etu muuta vaadi. Sijaishuollon ollessa lapsen edun kannalta tarpeen, se on järjestettävä viivytyksettä. Toteutettaessa sijaishuoltoa tavoitteena on perheen jälleenyhdistäminen, lapsen etu huomioiden. (Lastensuojelulaki 417/2007, 4§; Rätty 2012, 8-18.)

3.1 Sijoitus avohuollon tukitoimena

Lastensuojelulain 34§.n mukaan avohuollon tukitoimiin on ryhdyttävä viipymättä jos lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Avohuollon

tukitoimilla tuetaan ja edistetään lapsen myönteistä kehitystä, sekä tuetaan vanhempien tai muiden lapsen hoidosta ja kasvatuksesta huolehtivien henkilöiden kasvatuskykyä ja -mahdollisuuksia. Avohuollon tukitoimia toteutetaan yhteistyössä lapsen kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kanssa. (Lastensuojelulaki 417/2007,34; Rätty 2012, 271.)

Lapsi voidaan sijoittaa yksin lyhyeksi ajaksi avohuollon tukitoimena joko perhehoitoon tai laitoshuoltoon. Laissa ei ole ikärajaa lapsen yksin sijoittamisesta. Sijoitukseen vaikuttaa se, mitä pykälässä 34 sanotaan avohuollon järjestämisestä sekä tukitoimena tehtävään sijoitukseen tarvitaan lapsen huoltajan ja kaksitoistavuotiaan tai sitä vanhemman lapsen suostumus. Sijoituksen edellytys on joko lapsen tuen tarpeen arviointi, lapsen kuntouttaminen tai lapsen huolenpidon järjestäminen väliaikaisesti, huoltajan sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi. Avohuollon sijoitukselle ei ole laissa asetettu enimmäisaikaa, päätettäessä sijoituksesta arvioidaan tavoitteet ja sijoituksen arvioitu kesto. Sijoituksen keston aikana arviointi lapsen sijoituksen tarpeesta tehdään kolmen kuukauden välein. Lasta ei voida sijoittaa avohuollon tukitoimena jos huostaanoton edellytykset täyttyvät. (Lastensuojelulaki 417/2007, 37§; Rätty 2012, 282-296.)

3.2 Kiireellinen sijoitus

Kiireelliseen sijoitukseen ryhdytään jos lapsi on välittömässä vaarassa tai muutoin kiireellisen sijoituksen ja sijaishuollon tarpeessa. Lapsi voidaan tällöin sijoittaa perhehoitoon, laitoshuoltoon tai muulla tavalla esimerkiksi läheisen sukulaisen luo, jos lapsen etu näin vaatii. Kiireellisen sijoituksen tarve voi johtua kodin olosuhteista tai puutteista lapsen huolenpidossa, jotka vaarantavat välittömästi lapsen terveyttä tai kehitystä. Kiireelliseen sijoitukseen voidaan ryhtyä myös silloin kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan tai lapsi itse käytöksellään vaarantaa itsensä. Kiireellinen sijoitus voi kestää korkeintaan kolmekymmentä päivää. (Lastensuojelulaki 417/2007, 38§; Rätty 2012, 297-310; Saastamoinen 2010, 39-40.)

Kiireellinen sijoitus voi kuitenkin jatkua ilman eri päätöstä yli kolmekymmentä päivää, jos viranhaltija tekee huostaanotto hakemuksen, kiireellisen sijoituksen keston aikana hallinto-oikeudelle. Sijoitus voi jatkua myös ilman eri päätöstä jos huostaanotto asia on jo vireillä hallinto-oikeudessa tai korkeimmassa hallinto-oikeudessa ennen kuin päätös kiireellisestä sijoituksesta on tehty. Jos kolmekymmentä päivää ei ole riittävä aika lapsen huostaanoton tarpeen selvittämiseksi, niin viranhaltija voi tehdä päätöksen lapsen kiireellisen sijoituksen jatkamisesta enintään kolmellakymmenellä päivällä edellyttäen, että tarvittavista toimenpiteistä lastensuojelussa ei ole mahdollista päättää ilman lisäselvityksiä, välttämättömiä lisäselvityksiä ei ole mahdollista saada kolmessakymmenessä päivässä kiireellisen sijoituksen alkamisesta ja jatkopäätös on lapsen edun mukainen. (Lastensuojelulaki 417/2007, 38§; Saastamoinen 2010, 44-45.)

3.3 Huostaanotto ja sijaishuolto

Lastensuojelulaki velvoittaa ottamaan lapsen huostaan ja järjestämään sijaishuoltoa jos puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai jos lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään. Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan ryhtyä vain, jos avohuollon tukitoimet eivät ole lapsen edun mukaisia tai ovat osoittautuneet riittämättömiksi. Huostaanottoon ja sijaishuollon järjestämiseen voidaan ryhtyä myös, jos sijaishuollon arvioidaan olevan lastensuojelulain neljännen pykälän mukaisesti lapsen edun mukaista. (Lastensuojelulaki 417/2007,40§; Rätty 2012, 311-327; Saastamoinen 2010, 22-24.) Lastensuojelulain neljännen pykälän keskeiset periaatteet löytyvät aiemmin tekstistä.

Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan kiireellisesti sijoitetun, huostaan otetun tai väliaikais määräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Laitoshuoltoa järjestetään, jos lapsen sijaishuoltoa ei voida järjestää lapsen edun mukaisesti tukitoimien avulla muualla. (Lastensuojelulaki 417/2007,49§; Rätty 2012, 406.)

Lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevat asiat valmistelee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä yhteistyössä toisen sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojeluun perehtyneen työntekijän kanssa. Päätöksenteon huostaanottoasioissa tekee kunnan johtava sosiaaliviranomainen tai hänen määräämänsä henkilö. Lapsen huoltajan tai 12 vuotta täyttäneen lapsen vastustaessa huostaanottoa ja siihen liittyvää sijaishuoltoa, päätöksen tekee hakemuksesta hallinto-oikeus. (Lastensuojelulaki 417/2007, 38§; Saastamoinen 2010, 44-45.)

4 SIJOITUSTEN JA HUOSTAANOTTOJEN TAUSTOJA

Lasten turvattomuus, laiminlyönti ja pahoinpitely kietoutuvat monin eri tavoin muun muassa vanhempien päihteidenkäyttöön, mielenterveysongelmiin, rikoksiin tai parisuhteen väkivaltaisiin ristiriitoihin. (Bardy 2009,41).

Lähes aina huostaanotetut lapset ovat kokeneet kaltoinkohtelua, hyväksikäyttöä tai laiminlyöntejä, ja he ovat jääneet yksin tunteidensa ja tarpeidensa kanssa. Tunne siitä, että aikuiset vaihtuvat tai eivät ole sitoutuneita, saa lapsen tuntemaan, että häntä ei rakasteta, että hän on huono tai paha. Koska täten traumatisoituneen lapsen kokemusmaailmassa aikuinen aina hylkää, niin hän usein oireilee vastustamalla aikuisen antamaa hoivaa. (Vilén ym. 2010, 21, 32.)

4.1 Puutteita lapsen kasvuoloissa

Maailman terveysjärjestön (WHO) mukaan lapsen kaltoinkohtelu määritellään seuraavasti: *”Lapsen kaltoinkohtelu käsittää kaikki sellaiset fyysisen ja psyykkisen pahoinpitelyn muodot, seksuaalisen hyväksikäytön, laiminlyönnin taikka kaupallisen tai muun riiston, jossa on kyse vastuusta, luottamuksesta tai vallasta ja josta seuraa todellista tai mahdollista vaaraa lapsen terveydelle, kehitykselle tai ihmisarvolle.”* (Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2013.)

Lapsen laiminlyönnistä on kysymys, kun lapsen perustarpeista ei huolehdita. Perustarpeisiin luetaan kuuluvaksi riittävän ravinnon, vaatetuksen, puhtauden, valvonnan, turvallisuuden, virikkeiden, terveydenhuollon ja koulutuksen lisäksi myös rakkaus, kuulluksi ja nähdyksi tuleminen sekä hyväksynnän ja arvostuksen saaminen. Lapsen laiminlyönti on ilmiö, jonka vakavuus ja kesto vaihtelevat. Se voi tarkoittaa tilaa, jolloin huoltaja tahallaan, välinpitämättömyyttään tai tietämättömyyttään altistaa lapsen kärsimyksille. (Söderholm 2004, 57-60.)

Vanhempien alkoholiongelmista kärsivät ensisijaisesti lapset. Päihdeongelmat ovat yleisin syy perheväkivaltaan ja lasten laiminlyöntiin. Vanhempien päihteiden väärinkäyttö ja siihen liittyvä väkivaltaisuus ovat yleisimpiä syitä lasten huostaanottoihin. Päihteitä käyttävän vanhempien lasten elämää hallitsee usein vastuunotto arjesta, ja pelko siitä, miten vanhempi käyttäytyy päihtyneenä. Lapset kokevat turvattomuutta ja heidän ravintoon, uneen ja terveyteen liittyvät perustarpeensa voivat jäädä tyydyttämättä. Päihdeongelmaisten lapsia yhdistävät kielteiset, usein voimakkaatkin tunnekokemukset. Pelko, viha, häpeä ja suru muuntuvat usein mielenterveyden ja heikon itsetunnon ongelmiksi. (Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut 2013.)

Perheväkivalta on mielletty aiemmin aikuisten ongelmaksi, ja huomioimatta on jäänyt, että nähdessään väkivaltaa lapsi tuntee pelkoa ja avuttomuutta. Väkivalta vaikuttaa kaikkiin sen piirissä eläviin henkilöihin; uhreihin, tekijöihin ja todistajaksi joutuviin lapsiin. Tutkimusten perusteella väkivallalle altistuminen on lapsen kehityksen riskitekijä. Väkivallan aiheuttamat traumakokemukset vaikuttavat lapseen suoraan. Epäsuoria vaikutuksia lapseen ovat muun muassa ongelmat vanhemmuudessa. (Oranen 2004, 128-136.)

Suomen rikoslain mukaan niin aikuisen kuin lapsenkin pahoinpitely on rikos. Kaikenlainen ruumiillinen kuritus on rikosoikeudellisesti pahoinpitelyä. Yleensä käytännössä puolustuskyvyttömän pikkulapsen pahoinpitelyä pidetään törkeänä pahoinpitelyinä, vaikka ampuma- tai teräasetta ei pahoinpitelyssä olisi käytettykään. Lasta voidaan pahoinpidellä myös kemiallisesti. Tällöin kyse on yleensä siitä, että lapsi yritetään rauhoittaa antamalla hänelle huumaavaa ainetta, eli joko lääkkeitä tai alkoholia. (Kallio & Tupola 2004, 88-96.)

Tutkimusten mukaan vanhemman psyykinen sairaus kuormittaa koko perhettä ja vaikuttaa lapseen. Se on riski lapsen hyvinvoinnille, kasvulle ja kehitykselle. Lapset miettivät ja pohtivat paljon vanhemman psyykkistä sairautta. Se aiheuttaa lapsille mm. ahdistusta, syyllisyyttä, pelokkuutta ja turvattomuuden tunnetta. Lapsen kanssa kuuluu puhua sairaudesta ja korjata lapsen mahdollisia virheellisiä ajatuksia siitä. (Leijala 2004,177 -178.)

4.2 Lapsen oma käyttäytyminen

Sijoitukseen vaikuttaneista tekijöistä koulun käymättömyys ja häiriökäyttäytyminen koulussa nousevat esiin Ella Kinnusen pro gradu -tutkielmassa. Muutosta parempaan tapahtui, kun lapset kävivät koulua lastensuojelulaitoksesta käsin. Koulussa käytiin ja todistus parani. (Kinnunen 2006, 44.)

Elina Männistö kertoo tutkielmassaan (2011,48.) huostaanottoihin johtaneista lasten päihteidenkäytöstä seuraavaa: 2000-luvulla lasten alkoholinkäytön lisäksi huostaanoton perusteissa näkyy lisääntyvissä määrin huumeiden käyttö. Lapset itse kertovat käyttäneensä hasista, amfetamiinia ja lääkkeitä väärin. Butaanin ja bensiinin imppausta esiintyy myös. (Männistö 2011,48.)

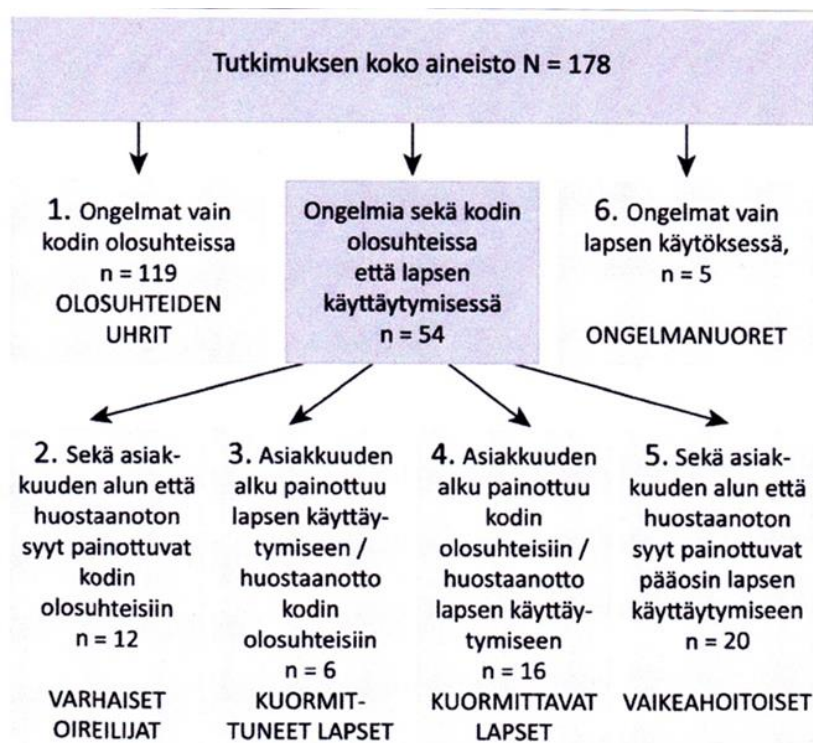
Männistön mukaan myös lapsen rikollisesta toiminnasta on huostaanottopäätöksissä laajempia kuvauksia 2000-luvulla kuin 1990-luvulla. Syitä ovat mm. lapsen myymälävarkaudet, tuhopoltot, ryöstöt ja lapsen prostituutiot. Rikoksista mainittakoon ajoneuvon luvaton käyttöönotto, kulkuneuvon kuljettaminen oikeudetta ja liikenneturvallisuuden vaarantaminen. Pahoinpitelyt ovat myös eräs huostaanoton syistä, esimerkkinä hän mainitsee koulutoverin puukottamisen. (Männistö 2011,54.)

Lapsen rajaton käytös on kuvattu sosiaalityöntekijöiden asiakirjoissa ongelmakäyttäytymisenä, joka viestii joko vanhempien liian löysästä otteesta lapseensa tai lapsen oireilusta. Viesti on kuitenkin selkeästi se, että lapsi tarvitsee aikuisten asettamia rajoja ja niitä koetellessaan lapsi pohjimmiltaan hakee rajoja, kokematta niitä epäoikeudenmukaisiksi. Lapset testaavat rajoja hyvinkin konkreettisesti muun muassa kotiintuloaikojen laiminlyönneillä tai selittämättömillä katoamisilla. Karkureissujen

takaa paljastuvat toisaalta kodin ahdistava tunnelma, jota lapsi pakenee esimerkiksi päihtyneen vanhemman herättämä pelko tai perheen sisäiset riidat. Toisaalta ulkopuolinen maailma houkutusineen saa lapset omille teilleen. (Kataja 2012, 123-124.)

4.3 Ongelmien jakautuminen huostaanotoissa

Väitöskirjassaan *Lapsuuden rajoilla - Normaalin ja poikkeavan määrittäminen huostaanottoasiakirjoissa* Kati Kataja luokittelee ominaisuuksiensa mukaan lasten ongelmia huostaanoton perusteluissa. Nuoret luokitellaan olosuhteiden uhreiksi, varhaisiin oireilijoihin, kuormittuneisiin lapsiin, kuormittaviin lapsiin, vaikeahoitaisiin ja ongelmanuoriin. (Kuvio1) Tutkimuksessaan hän on käsitellyt 178 huostaanoton päätösoasiakirjaa. Ongelmia kodin olosuhteissa oli suurimmassa osassa tapauksia ja vain viidessä tapauksessa ongelmat löytyivät ainoastaan nuoren käytöksestä. Lopuissa tapauksista ongelmia löytyi molemmista osa-alueista. (Kataja 2012, 88.)

Kuvio 1. Katajan aineiston tapausten jakautuminen (Kataja 2012, 88.)

Nuorilla, jotka Kataja luokittelee olosuhteiden uhreiksi, on vakavia kodin ongelmia, suuria puutteita vanhempien elämänhallinnassa tai vakavia päihdeongelmia. Lasten-

suojelun asiakkuus perustellaan kodin ongelmista aiheutuvilla ongelmilla. Varhaisten oireilijoiden, kohdalla huomataan kodin ongelmien lisäksi myös lapsen oireilu. Huostaanoton perusteluissa näkyvät yleensä havainnot lapsen psyykkisestä oireilusta. Lastensuojelun asiakkuus käynnistyy usein lapsen käyttäytymisestä johtuvista ongelmista, mutta ongelmat kuitenkin kohdistetaan kotiin. Näissä oloissa lapset toimivat kasvuolajensa peileinä. Lapsen oireilujen vuoksi sosiaalityöntekijät tutkivat kodin oloja tarkasti ja löytävät sieltä ongelmien alkuperät, tästä syystä nimitys kuormittuneet lapset. Kuormittavilla lapsilla lastensuojelun asiakkuuden alkamisen syyt ovat kodin olosuhteissa, mutta huostaanottoa perustellaan enimmäkseen lapsen ongelmilla. Kodin ongelmat on tunnistettu, mutta silti huostaanottojen perusteet ovat lapsen käyttäytymisessä. Seuraavaksi katseet kohdistuvat lapseen. Vaikeahoitoisten lasten ongelmallinen ja häiritsevä käytös huomataan ja asiakkuus lastensuojelussa käynnistyy. Lapsen käyttäytyminen on pääasiallinen syy huostaanotoille. Koti nähdään voimattomana asettamaan rajoja, joita lapsi tarvitsee. Viimeiseksi ongelmanuori ilmestyy jostain, hänen käytöksensä on ongelmallista ja siihen puututaan. Kodin olosuhteita ei mainita lastensuojelun asiakkuuden aloittamisen perusteissa eikä huostaanoton asiakirjoissakaan. Nämä nuoret ovat syrjäytymisvaarassa jo ennen asiakkuuden alkua. (Kataja 2012, 89.)

Vuoden 2011 aikana oli lapsia ja nuoria huostassa 10 535 henkilöä. Kiireellisiä sijoituksia oli yhteensä 3 867. Huostassa olleiden lasten määrä lisääntyi vuodesta 2010 vajaa 3 prosenttia. Kiireellisesti sijoitettuja oli 13 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Kaikkiaan kodin ulkopuolelle oli vuoden aikana sijoitettuna 17 409 lasta ja nuorta. Tämä on runsaan prosentin enemmän kuin vuonna 2010. Lähes puolet huostassa olleista lapsista oli sijoitettu perheisiin. Vuonna 2011 laitossijoituksessa lapsia ja nuoria oli 6 699 henkeä. Poikia oli sijoitettuna kodin ulkopuolelle enemmän kuin tyttöjä. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut 2013.)

5 LASTENSUOJELULAITOS ASUINPAIKKANA

5.1 Yleisesti

Lastensuojelulaitosten yleisistä toiminnan edellytyksistä säädetään lastensuojelulaisissa. Sen mukaan laitoksessa on oltava riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Laitoksen toimitilojen katsotaan olevan asianmukaiset silloin, kun laitoksessa asuvalla lapsella on mahdollisuus riittävään yksityisyyteen. Lapsella on oltava mahdollisuus rauhalliseen yksinoloon ja oman identiteetin kannalta välttämättömään omaan alueeseen. Laitoksessa on oltava myös tilat yhteistä käyttöä varten. Tavoitteena lain mukaan lastensuojelulaitoksen tulisi olla normaaliympäristössä sijaitseva perheasunto, jossa kodinomaisuus ja viihtyvyys on otettu huomioon. (Sosiaaliportin www- sivut 2013.)

Lastensuojelulaitoksessa säädellään lasten toimintaa muun muassa päiväohjelmilla ja aikatauluilla. Arjen toistuvilla toimilla kuten säännöllisillä ruokailuajoilla ja kouluun tai työhön lähdoillä luodaan turvallisuutta. Lastensuojelulaitoksiin sijoitetut lapset erotetaan fyysisesti sukulaisistaan, mutta heidän kanssakäymistään ei estetä. Lapsi voi positiivisesti tuntea kuuluvansa paikkaan tai negatiivisesti tuntea ahdistavaa pakkoa kuulua johonkin. Lasten käsitykset tästä ovat henkilökohtaisia ja niihin vaikuttavat heidän aiemmat kokemuksensa elämästä. Parhaimmillaan laitos tarjoaa lapselle paikan johon voi juurtua ja josta käsin voi jäsentää elämäänsä. (Törrönen 1999, 11-19.)

Päivästä toiseen toistuvina rutiinit luovat turvallisuutta ja niihin liittyy jatkuvia neuvotteluja sekä sopimuksia lasten ja aikuisten kesken. Jos rutiineihin ei liity sisällöllistä merkitystä, ne voivat ahdistaa samankaltaisuudellaan. (Törrönen 1999, 20-21.) Yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lastenkodin toimintaan luovat muun muassa nuorten kokoukset ja hiljaiset- eli läksyjenlukutunnit (Murto, 1997,239). Arjesta on tehty kodinomainen omine huoneineen ja yhteisine tiloineen. Arjessa on nähtävissä myös laitospaisia piirteitä kuten vuorotyötä tekevä henkilökunta, lasten toiminnan raportointi ja yhteistyö viranomaisten kanssa tarvittaessa. Kasvatukselliset periaatteet ovat samankaltaisia kuin vanhemmilla suhteessa lapsiinsa. Säännöllisen

elämänrytmin opettaminen lapsille on yhteiskuntaan sopeuttamista ja valmistautumista palkkatyön vaatimuksiin. (Törrönen 1999, 76, 101).

Jari Sinkkosen mukaan hoidollisuus lastenkodissa perustuu lapsen tai nuoren mahdollisuuden solmia uudessa olinpaikassa turvallisempia kiintymyssuhteita, kuin mihi hänellä on aiemmin ollut mahdollisuus. Lastenkotiin tulevan lapsen ja nuoren tausta on rikkinäinen, sisältäen ehkä useita kiintymyssuhteiden katkoksia. Sijoitettujen lasten oman toiminnan hallitsemisessa olevat ongelmat voivat joissain tapauksissa liittyä myös suoranaiseen keskushermoston kehityshäiriöön. Tämä voi olla yhtenä syynä kuntoutumisen pitkäaikaiseen keston. Lastensuojelulaitoksen rutiinit luovat myös Sinkkosen mukaan turvallisen kiintymyksen perustan. Aikuiset ja varsinkin omahoitajat saavat ottaa sijoitetun lapsen hylätyksi tulemisen pelon, pettymyksen ja raivon tunteet vastaan ja auttaa häntä tunnistamaan ja hallitsemaan tunteitaan. (Sinkkonen 2010, 9-12.)

Valtakunnallisen tutkimuksen valossa nuorilla, jotka ovat asuneet lastensuojelulaitoksessa koulutustaso jää ikäryhmänsä koulutustasoa matalammaksi. Joka toinen huostassa olleista on jatkanut peruskoulun jälkeiseen tutkintoon, kaikki sijoituspaikat huomioiden. 13-17-vuotiaana laitoksiin sijoitetuista pojista vain joka viidennellä on 24-vuotiaana peruskoulun jälkeinen tutkinto. Vastaavassa tyttöryhmässä tutkinto oli joka neljännellä. Koko väestöstä, tästä ikäryhmästä tutkinnon peruskoulun jälkeen on suorittanut 83 %. Tutkimus on tehty vuonna 2006 ja ikäluokkina ovat olleet vuosina 1982-1991 syntyneet nuoret. (Heino & Johnson 2010, 266-287.)

Negative-yhtyeen laulusolisti Jonne Aaron muistelee Iltalehden haastattelussa omaa huostaanottoaan ja perhetukikeskuksessa vietettyä aikaa. Teini-iässä hän oli sulkeutunut ja kitarasta tuli hänen paras ystävänsä. Vuodet jotka hän vietti huostassa ovat antaneet hänelle hyvät eväät elämään. Hän oivalsi, että hänellä on kaksi vaihtoehtoa: *”Joko tajuta se, mistä hommassa on kyse ja sopeutua, tai lähteä.”* Hän valitsi jäämisen, oppi vastuuntuntoa ja sai elämäänsä rutiineja. Perhetukikeskuksen arjesta hän kertoo, että viikkorahaa ei saanut ennen kuin oli tehnyt omat työnsä, esimerkiksi pedannut sänkynsä ja siivonnut huoneensa. Hän antaa haastattelussa nuorille neuvoja mm. puhumisen tärkeydestä silloin kun sisällä on asioita jotka vaivaavat ja siitä, että

jokainen päättää itse oman elämänsä suunnasta ja valinnoista. Hän myös toteaa nuorille: ”*Olkaa hullunrohkeita.*” (Tykki 2012, 12.)

5.2 Tämä lastensuojelulaitos asuinpaikkana

Lastensuojelulaitos, jossa tein tutkimuksen on kaksiosastoinen laitos. Toinen osasto on huostaanotetuille, pitkäaikaista sijoitusta tarvitseville nuorille ja toinen osasto avohuollon tukitoimena sijoitetuille tai kiireellisesti sijoitetuille nuorille, lyhytaikaista sijoitusta tarvitseville. Molemmat osastot ovat seitsenpaikkaisia. Vuorotyötä tekevää henkilökuntaa on lain velvoittama määrä.

Toiminta-ajatus laitoksessa on tarjota nuorelle turvallinen ja tasapainoinen kasvuympäristö, yksilölliset tarpeet huomioiden. Tähän pyritään huolehtimalla vakaasti arjesta, aktiivisen turvallisen aikuisen läsnäololla. Paikassa tuetaan lasten harrastustoimintaa ja tehdään yhteistyötä vanhempien ja lasten läheisten, sekä erilaisten verkostojen kanssa kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. (Info-kansio 2013.)

Laitoksessa käytetään työmenetelmänä paljon keskusteluja nuorten kanssa niin, että asiat otetaan esille joko nuoren itsensä tai ohjaajan toimesta. Nuoren tullessa hänelle tehdään tulohaastattelu. Nuoret täyttävät omaohjaajan kanssa nuortenkirjaa jonka tarkoituksena on ohjata nuoren ajatuksia ja toimia yhteiskuntaan sopeutumiseen. Omaohjaajapäivät ovat kuukausittain nuorten käytettävissä, ja tällöin nuoret voivat irtautua arjesta ja saada erilaisia elämyksellisiä kokemuksia, järkevien toiveittensa mukaan. (Info-kansio 2013.) Suhteellisen uutena työmenetelmänä käytössä on Silta-työ, joka on nuoren, omaohjaajan ja vanhempien tai lapsen läheisen kanssa käytävää keskustelua terapeutin avulla, nuoren elämäntarinan eheyttämiseksi narratiivisin keinoin. (Kiiskinen & Eskelinen 2010,3).

Tämän lastensuojelulaitoksen arki on rytmitetty koulun tai työssäolon ja ruokailujen sekä levon eli unen vaatimusten mukaan. Nuorten velvollisuuksiin laitoksessa kuuluu omasta puhtaudesta huolehtiminen vaatehuoltoineen. He huolehtivat omien huoneidensa siivouksen lisäksi kukin vuorollaan yhteisten tilojen siisteydestä. Lastensuojelulaitoksen säännöissä käyttäytymisestä todetaan seuraavaa: Käyttäytytään

kunnioittavasti toisia kohtaan, eikä väkivaltaa saa käyttää. Kiroilua ei suvaita, eikä toisen huoneeseen menoa ilman lupaa. Tupakointi lastensuojelulaitoksen alueella on kielletty ja jokainen nuori huolehtii ja on vastuussa omista tavaroistaan sekä talolta lainaamistaan tavaroista - esimerkiksi polkupyörää voi lainata asiointimatkoille. (Info-kansio 2013.)

Päivittäin on hiljainen tunti, jonka nuoret voivat käyttää vaikka läksyjen lukuun. Nuorten kuuluu osallistua kaikkiin ruokailuihin. Kotiintuloajat ja illalla huoneisiin menot ovat ikäsidonnaisia. Alle 11 -vuotiaat saapuvat kotiin klo 19 mennessä ja menevät huoneisiinsa klo 20. Yli viisitoistavuotiailla vastaavat ajat ovat tuntia myöhemmin. Puhelimet ja tietokoneet otetaan yöksi toimistoon. Perjantaisin vietetään koti-iltaa. (Info-kansio 2013.)

Kuukausiraha on nuorten lakisääteinen oikeus. Se on sidonnainen elatustukeen 15-vuotiaille ja sitä vanhemmille, ollen yhdelle lapselle tarkoitetun elatustuen määrästä kolmasosan. Nuoremmille kuukausirahan määrä on yksilöllistä tarvetta vastaava. (Lastensuojelulaki 417/2007, 55§.) Tässä laitoksessa kuukausiraha on jaettu viikkorahaksi ja nuoret saavat sen lauantaisin hiljaisen tunnin jälkeen (Info-kansio 2013).

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävä

Tutkimuksen tavoitteena on saada nuorten asiakkaiden ääni kuuluviin ja selvittää minkälaiseksi lastensuojelulaitoksessa asuvat nuoret kokevat oman hyvinvointinsa ja miten heidän mielestään heidän hyvinvointiaan voisi parantaa. Lisäksi haluan kuulla nuorten oman näkemyksen siitä, saavatko he mielestään tarpeeksi tukea ja apua asioihin, joihin kokevat sitä tarvitsevansa ja miten heitä heidän mielestään voisi enemmän tukea.

Tutkimuksen taustalla vaikuttavat aikaisemmat tutkimukset nuorten hyvinvoinnista ja lastensuojelulaitoksissa aiemmin tehdyt tutkimukset, joissa on haastateltu lasten-

suojelulaitoksessa asuneita, nyt jo aikuisia ihmisiä, tai lastensuojelulaitoksen henkilökuntaa. Oma ennako-oletuksenani oli lastensuojelulapsen taustalla olevien kokemusten vaikutus heidän hyvinvointiaan heikentävänä tekijänä. Lisäksi tavoitteena on oma ammatillinen kehittymiseni sekä näkemykseni laajentaminen kiinnittämällä entistä enemmän huomiota nuorten asiakkaiden mielipiteisiin.

Rakensin haastattelurungon kysymykset (Liite 1) Väestöliiton lastenpsykiatrin ja kouluttajan Raisa Cacciaroren teorian pohjalta. Se jakaa hyvinvoinnin neljään erilliseen tukipilariin. Näihin aihealueisiin eli teemoihin tein lisäkysymyksiä, jotta nuorten oli helpompaa vastata niihin. Pyysin nuoria kertomaan elämästään ennen lastensuojelulaitokseen sijoittamista, tämänhetkisestä elämästään ja heidän tulevaisuuden suunnitelmistaan. Ensimmäiset kysymykset suunnittelin johdatteluksi hyvinvoinnin teemaan - kysyin mitä heille merkitsevät nukkuminen, syöminen ja liikkuminen ja mitä heidän mielestään kuuluu hyvinvointiin.

Pyrin asettamaan kysymykset niin, että ne jättivät tilaa vapaalle keskustelulle. Teemojen kysymysten teon koin haasteelliseksi, koska hyvinvoinnissa kaikki liittyvät ja limittyvät toisiinsa. Hirsijärven ja Hurmeen (2011, 132-133) mukaan nuoria haastatellessa on tärkeää välittää nuorille tunne siitä että heidän mielipiteistään ja heistä ollaan aidosti kiinnostuneita. Tärkeää myös on nuoren kokemus siitä että hän osallistuu haastatteluun ja on tutkijan apuri. Pyrin välittämään tätä tunnetta nuorille.

6.2 Teemahaastattelu tutkimusmenetelmänä

Hirsijärven ja Hurmeen (2011,132) mukaan teemahaastattelun eli puolistrukturoidun haastattelun kysymykset liittyvät tiettyyn aihealueeseen, mikä huomioi ihmisten omat kokemukset ja tuntemukset sekä mahdollistaa tutkijan ja tutkittavan välillä vapaan keskustelun. Teemahaastattelu vastaa monia kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtia. Käyttäytymis- ja yhteiskuntatieteellisissä tutkimuksissa hyödynnetään usein tätä haastattelumenetelmää, sillä se soveltuu moniin eri tarkoituksiin ja sillä voidaan saada syvällistä tietoa. Teemahaastattelussa ei ole oleellista teemojen käsittely järjestyksessä vaan teemat esitellään haastateltavalle ryhmänä kysymyksiä. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 11, 48; Vilka 2005, 104).

Teemahaastattelujen nauhoittamisen avulla vuorovaikutustilanteesta saadaan tallennettua kaikki asiat, ja lisäksi haastattelu sujuu nopeasti ilman kirjoittamisen tuomia katkoja. Nauhuria ei kuitenkaan voida käyttää ilman haastateltavan suostumusta. (Hirsijärvi & Hurme 2011, 92-93.)

Kun haastattelumateriaali on tallennettu, se kirjoitetaan tekstiksi. Haastattelunauhujen sanasta sanaan puhtaaksikirjoittaminen on litterointia, joka voidaan tehdä joko kokonaan tai osittain haastatteludialogista. (Hirsijärvi & Hurme 2011,138.)

Aineiston käsittely perustuu loogiseen päättelyyn ja tulkintaan. Ennen tutkimuksen valmistumista analysoituja tuloksia tulkitaan. Tämä tarkoittaa esiin nousseiden asioiden selventämistä, johtopäätösten tekemistä ja pohdintaa. Tuloksista kootaan asioita jotka vastaavat tutkimustehtävään. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 211 -212.)

6.3 Haastateltavien valinta ja haastattelut

Työskentelen sijaisena lastensuojelulaitoksessa, jossa tein tutkimuksen. Pohdin tutkimusongelmiani ja sitä, ketkä nuorista olisivat valmiita osallistumaan haastatteluun. Hain kyseiseltä organisaatiolta tutkimusluvan ja se myönnettiin minulle. Kysyin viideltä nuorelta heidän osallistumisestaan ja keskustelin heidän kanssaan. Yksi nuori kieltäytyi suoralta kädeltä, mutta neljä nuorista lupautui haastateltavaksi. Tein suostumuslomakkeet (Liite 3) ja sain heiltä kirjallisen suostumuksen siitä, että he osallistuvat tutkimuksen tekemiseen. Jotta eettisyys ja lain kirjain toteutuisivat, pyysin tietenkin lupaa myös nuorten vanhemmilta ja tein heille oman suostumuslomakkeen (Liite 2). Osalle vanhemmista jätin suostumuslomakkeet lastensuojelulaitokseen siellä allekirjoitettavaksi, ja joillekin vanhemmista postitin lomakkeet kotiin allekirjoitettaviksi. Mukaan laitoin palautuskuoren postimerkillä varustettuna ja saatekirjeen siitä, mistä asiassa on kyse. Kerroin, että heidän lapsensa on jo antanut suostumuksensa. Molemmista suostumuslomakkeista, niin nuorille tarkoitettuna kuin heidän vanhemmilleenkin tehdystä lomakkeesta käy ilmi, että nuori voi koska tahansa perua osallistumisensa. Sain myös nuorten vanhemmilta tutkimusluvut.

Haastattelut suoritin lastensuojelulaitoksessa, nuorten omissa huoneissa, yksilöhaastatteluina. Ennen haastattelun alkua kertosin vielä nuorelle, että tutkimuksen tarkoituksena on kartoittaa heidän omia kokemuksiaan ja näkemyksiään hyvinvoinnista ja siitä miten heidän mielestään aikuiset voivat heitä tukea. Selvitin myös, että haastateltavan nimi tai henkilöllisyys ei näy tutkimuksessa ja että käytän saatua aineistoa vain opinnäytetyöhöni. Tähdensin haastateltavalle, että hän voi kertoa kokemuksistaan sen mitä haluaa ja hän voi myös lopettaa haastattelun milloin vain, jos tuntee siihen tarvetta. Haastattelun nauhoittamiseen kysyin myös nuorilta luvan ja kaikki suostuivat siihen. Nuoret itse laittoivat puhelimeni nauhoituksen päälle - pyysin tätä, jotta nuoret kokevat olevansa tässäkin asiassa tärkeitä. Jokaiselle haastateltavalle nuorelle annoin ennen haastattelua pullollisen limsaa, suun kuivumisen estämiseksi. Haastattelun jälkeen he saivat kiitokseksi karamellipussin. Jokainen haastattelu kesti noin tunnin.

6.4 Aineiston käsittely

Valitsin tutkimusaineiston analysointimenetelmäksi sisällönanalyysin. Siirsin nauhoitetun tutkimusaineiston tietokoneelle ja litteroin nauhoitukset haastattelujen jälkeen. Jokaisen haastattelun auki kirjoittamiseen aikaa kului kuutisen tuntia ja litteroitua tekstiä tuli 28 sivua. Kirjoitin tauot ja äännähdykset, ja omaa puhettani lyhensin niin, ettei se vaikuttanut asiasisältöön tai nuorten antamiin vastauksiin. Poistin nauhoitukset tietokoneelta auki kirjoittamisen jälkeen. Luin litteroidun aineiston erittäin tarkasti läpi ja merkitsin jokaiseen tekstiin eri teemat eri väreillä helpottaakseni työskentelyä. Luin aineiston läpi useampaan kertaan ja annoin välillä aivoille aikaa jäsennellä tuloksia. Värikoodien avulla tein tutkimusaineistosta yhteenvedot, joiden pohjalta tein analyysin.

6.5 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Vilkan (2005, 29) mukaan tutkimusetiikka kulkee mukana koko tutkimuksen ajan, alkaen ideoinnista aina tutkimustulosten tiedottamiseen. Päädyin valitsemaan lastensuojelunuorten hyvinvoinnin opinnäytetyön aiheeksi, koska mediassa lastensuojelu ja nuorten hyvinvointi nousevat useasti esiin. Valintaan vaikutti myös se, että aloittelen

työskentelyä lastensuojelussa. Eettisyyteen kuuluu lupien saaminen tutkimuksen toteuttamiseen. Aloitin haastattelut sen jälkeen kun kaikki lupa-asiat olivat kunnossa.

Hirsijärven ja Hurmeen (2011,20) mukaan ihmisiin kohdistuvissa tutkimuksissa tärkeimpinä eettisinä periaatteina voidaan muun muassa pitää suostumusta ja yksityisyyttä. Suostumukset sain niin nuorilta kuin heidän vanhemmiltaankin ja nuorten yksityisyyden suojaamiseksi en tutkimuksessani mainitse paikkakuntaa enkä laitosta, jossa tutkimusaineisto kerättiin. Kerroin myös avoimesti tutkimukseen osallistujille miten käytän ja käsittelen aineistoa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen vaikuttaa tutkijan puolueettomuus. Tutkijan havainnointiin voi vaikuttaa se, kykeneekö tutkija objektiivisuuteen vai suodattuuko kertomus tutkijan oman kehysten läpi. Omaan kehukseen Tuomi ja Sarajärvi katsovat kuuluvan esimerkiksi iän, sukupuolen, virka-aseman tai poliittisen kannan. (Tuomi & Sarajärvi 2011,136.)

Oman puolueettomuuteni säilyttämiseksi pyrin koko tutkimuksen ajan pitämään ennako-oletukset pois mielestä. Se, että työskentelen sijaisena laitoksessa, jossa tein tutkimushaastattelut, vaikutti ehkä haastatteluhetkeen positiivisesti, koska luottamuksellinen ilmapiiri oli jo aiemmin saavutettu. Tosin vaikutus saattoi olla vastakkainen: nuoret mieltävät minut ohjaajaksi, kaikkea ei välttämättä kerrottu, saatettiin ajatella että tiedän jo asioita tai haluttiin jotain asioita salata. Jos kysymyksessä olisi ollut täysin vieras henkilö, nuoret olisivat saattaneet tuoda esiin enemmän kritiikkiä. Lähtökohtani siis ehkä osaltaan vaikutti tutkimuksen tekemiseen ja joku toinen henkilö olisi voinut päätyä erilaisiin tuloksiin.

Yhtenä tekijänä tutkimuksen luotettavuuteen kuuluu lähdeaineiston korkeatasoisuus ja se, että se on alle kymmenen vuotta vanhaa (Tuomi & Sarajärvi 2011, 159). Lähdeaineistoni on laaja ja suurelta osalta ajankohtaista. Erik Allardtin vuoden 1976 lähteen haluan sisällyttää tutkimukseeni, koska tuntemalla historiaa voi paremmin ymmärtää nykyisyyttä.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Haastattelin neljää nuorta, kolmea poikaa ja yhtä tyttöä. Kaksi heistä on avohuollon tukitoimena sijoitettuja ja kaksi huostaanotettua. Nuoret ovat iältään 12 - 17 - vuotiaita ja he ovat asuneet tässä lastensuojelulaitoksessa puolesta vuodesta kahteen vuoteen. Sijoituksen syyt jokaisella ovat omanlaisensa, taustalta löytyy muun muassa rajattomuutta, vanhempien väkivaltaisuutta, omaa tai vanhempien päihteiden käyttöä sekä rikollisuutta. Kahdella nuorista on ollut myös aikaisempia sijoituksia toiseen laitokseen ja toisella heistä myös sijaisperheeseen.

7.1 Nuori itse

Jokainen haastateltava nuori koki, että hänen perustarpeensa ovat tällä hetkellä kunnossa. Ravinnon tarpeellisuuden kaikki nuoret olivat hahmottaneet hienosti ja he pitivät ruokailua erittäin merkittävänä osana jaksamiseensa. Säännöllisen ruokailun merkitys ja tärkeys tuli esiin kaikkien haastateltavien kertomassa. Kaksi nuorista kertoi joskus käyttävänsä alkoholia, mutta huumeita he eivät käyttäneet. Kaksi nuorista tupakoi. Unen ja levon tarpeellisuuden ja riittävyden sekä nukahtamisen kaikki nuoret kokivat myös tärkeiksi asioiksi.

” Se, saan tarpeeks ruokaa ja saan nukuttuu ja o katto päinpäällä, eli kaikki perusasiat o kunnos.”

”No, mää jaksan urheilla ja jos en syö, niin mulle tulee kaikkia tommosia kipuja, päätä särkee.”

”Nyt o hyvä, ko o se säännölline rytmi ja ko o se lääkeki mikä auttaa une saantii.”

Liikunnan merkityksen ihmisen hyvinvointiin kaikki nuoret tiesivät myös todella hyvin, mutta vain yhdellä haastatelluista nuorista on liikunnallinen harrastus. Muiden nuorten mielestä heidän tulisi liikkua enemmän, mutta he kokivat muut asiat tällä hetkellä tärkeimmiksi. Yksi nuorista kertoi aiemmin harrastaneensa liikuntaa, mutta

se oli loppunut toisen harrastuksen noustessa mielenkiintoisemmaksi. Terveytensä kaikki nuoret kokivat hyväksi, huolimatta taustoista löytyvistä sairauksista, esimerkiksi masennuksesta tai aktiivisuus- ja tarkkaavaisuushäiriöstä.

”Kyl määhän nyt liiku, ei siinä mitään, ei se mun mielestä iha turhaa oo.”

”Liikkuminen on kivaa ja tosi tärkeä asia”

”Ihan hyviä vaikkakin mulle on ne adhd:t ja muut.”

Haastatellut nuoret kokivat olevansa tyytyväisiä itseensä, kolme neljästä nuoresta kertoi viihtyvänsä itsekseen mainiosti. Yksi heistä koki yksinolon jonkin verran painostavaksi ja hakeutui useasti muiden seuraan. Tyytyväisyys omiin saavutuksiin ilmeni kahdella nuorista harrastuksessa, koulunkäynnissä ja todistuksen numeroissa ja kahdella työssä saadusta palautteesta ja siellä viihtymisessä. Kaikki neljä nuorta luottivat omiin kykyihinsä kohdata arjen haasteet. Jokainen haastatteluun osallistunut nuori sai voimia musiikin kuuntelusta, eli latsasi siten omia ”akkujaan”. Nuoret kertoivat myös harrastusten ja kavereiden antavan eväitä jaksamiseensa.

”Hyvinvointi on sellaista normaalia elämistä.”

”No niinku en viihdy, mut kyl määhän oon ja joskus oonki yksin mut en kauaa, kyl määhän mielummi oon kavereiden kanssa.”

”Mä ainakin nautin tän hetkisestä työstäni, ei oo tylsää työtä.”

”Määhän viihdy itteni kanssa paremmin kuin monen muun kanssa. Koska määhän on ittekseni saan tehdä mitä määhän teen, kuunnella musiikkia tai olen jossain fb:ssä ja juttele kavereiden kanssa.”

Jokainen haastatelluista nuorista nosti esiin omaan hyvinvointiinsa vaikuttavan tekijän, laitoksessa asumisen ja sen säännöt. Kodinomaisuutta haluttiin lisää, ja tämä näkyi muun muassa siinä, että raportointiin käytettävä aika oli heidän mielestään liian pitkä, kun asiat olivat kuitenkin kirjoitettuna. Kolme nuorista korosti yksilöllisyyttä

ja sitä, että henkilökunta kohtaisi nuoren hänenä, ei osana joukkoa. Haastatellut nuoret kokivat sääntöjen olevan joissakin kohtaa liian tiukkoja. Kaikki haastatellut nuoret ymmärsivät sääntöjä, mutta toivoivat, että ne perusteltaisiin, eikä vain annettaisi luettaviksi. Heidän kaikkien yhteisenä kritisoinnin kohteena oli kotiintuloaika, jonka he halusivat myöhäisemmäksi. Nuoremmat, 12- ja 13-vuotiaat, eivät niinkään halunneet sitä itselleen, vaan laitoksen vanhemmille nuorille. Esiin nousi myös se, että saisi viikonloppuisin ja lomilla valvoa ja nukkua hieman myöhempään.

”Kyl tääl o iha kiva asua, mut haluaisin et tää ois vähä enemmän kodiomane.”

”Niinku sanotaa näin et, niin paperille kirjoitettua ja viel allekirjotuksin”

”Ni, loppuje lopuks mä olen nii tyhmä jätkä, et mul pitää selittää kymmenee kertaa, ellei oo kysymys jostai tekemisest, nimenomaan selittää ei vain sanoa et kasiks takas.”

”Ei meil kuitenkaa vaaraks oo jos me tullaa kymmenelt, se ei vaaran mee terveyt tai hyvinvointii mitenkää tai kasvu, kaikki o säännöstelty tarkkaa, o nii ankeet.”

7.2 Yhteisöllisyys

Haastatellut nuoret kokivat tullessa hyväksytyiksi koulussa ja työyhteisössä. He viihtyivät niissä, tunsivat kuuluvansa joukkoon. Kouluun ja työhön he kaikki lähtivät mielellään. Työyhteisön ja koulun sääntöjä haastateltavat nuoret eivät mieltäneet varsinaisesti säännöiksi, vaan he kokivat ne itsestäänselvyyksiksi. Kavereiden merkitys sekä heiltä saatu tuki korostuivat kaikkien nuorten puheissa. Ryhmässä viihtyminen ja ryhmässä oleminen riippuivat ryhmästä ja asemasta ryhmässä. Ryhmiksi ajateltiin koulukavereita, harrastusporukkaa ja ylipäätään nuorisoporukkaa. Kolme neljästä nuoresta tunsivat tullessa hyväksytyiksi ryhmissä joissa toimivat, yksi nuorista ei viihtynyt ryhmässä. Omiin sukulaisiin kaikki nuoret toivoivat enemmän kontakteja ja heiltä nuoret kokivat myös saavansa tukea elämiseensä, myös rahallisessa muodossa. Vertaisryhmä eli lastensuojelulaitoksen muut nuoret koettiin tärkeiksi ihmissuhteiksi.

Kaikki eivät olleet keskenään kavereita, mutta kaikkien kanssa he katsoivat tulevansa toimeen, vaikka jotain kahnauksia kuitenkin välillä oli.

”Nykyään on ihan kiva lähtee kouluun.”

”Ja sit luokkakaverit, ne o mul tosi tärkeit ja varsinki nyt ko sitä o miettiny ni mu ala-aste luokka oli tosi kiva ja kutose lopus sitä sit oppi iha oikeesti arvostaa.”

”Sukulaiset kannustaa ja tukee ja suhtautuu muhu hyvi.”

”Riippuu ihan siitä onko ryhmässä tasa yks ketä tunnen ni mä olen todennäköisesti sivussa hiljaa ja istuskele vaa, jos kaikki o sellaisia joita tunnen, niin voin osallistua johonkin keskusteluun.”

Yhteisöllisyyden kokeminen laitoksen aikuisiin oli vaihtelevaa ja esiin tuotiin niin positiivisia kuin negatiivisia asioita. Esiin nousi yhdessä tekemisen ja kokemisen tärkeys, varsinkin nuorempien haastateltavien ajatuksista. Luottamuksen saaminen koettiin hyvin tärkeäksi kaikkien neljän mukaan. Kaikki nuoret kokivat ohjaajien moittivan liikaa tehdyistä virheistä, ja he halusivat enemmän kannustusta kuin syyttelyä. Positiivisena koettiin aikuisten apu koulunkäynnissä ja arjen muissa toimissa. Myös keskustelut ja aikuisen saatavilla olo koettiin tärkeäksi, nämäkin pääsääntöisesti nuorempien haastateltavien mielestä. Aikuisuuden kynnyksellä olevat haastateltavat kokivat tarvitsevansa laitoksen ohjaajia lähinnä oven avaamiseen, ulkoiluluvan pidentämiseen ja viikkorahan maksamiseen.

”No... niitte kaa voi jutel ja tehä kaikkee.”

Niin, mitä kaikkee?

”Tehä niitte kaa jotai vaik ruokaa ja men johonkin.”

”Ja ko mä ain välil mokaan, ni jotenki tulee sellane olo et... millai sen ny sanois... jotenki et tää voi olla ettei tää oo näi, mut mää tunne et nää ohjaajat ois sillee, et ne ei ymmärtäis sitä, et sillai voi tapahtuu.”

”Ei läheisii ihmisii oo, ne o vaa työntekijöitä, jos joku lopettaa niin ei sydämet raapas, siält tulee uus tilalle.”

7.3 Läheisyys

Jokaiselta haastatteluun osallistuvalla nuorella löytyi ainakin yksi henkilö, ystävä, jonka kanssa he kokivat voivansa keskustella asiasta kuin asiasta. Tämä henkilö osasi tukea heitä, kuunnella ja vastavuoroisesti kertoa omista asioistaan. Kaikki haastateltavat kokivat ystävyssuhteet erittäin tärkeiksi. Nuoret kokivat tyytyväisyyttä yhdestäkin ystävyssuhteesta. Kaikki nuoret keskustelivat asioistaan myös laitoksen henkilökunnan kanssa ja esiin nousi puhumisen tärkeys sekä se, että haastateltavat nuoret valitsivat kenelle he puhuivat asioistaan.

”Ihan omaa luokkaa, syvempi ystävyys, en vaihtais mihinkään kun homma toimii.”

”Ystävät tukee ja varsinki mu paras kaveri ko sil voi sanoo mitä vaa, kyl paras kaveri kertoo mul kaikkee.”

”Joskus o ollu sellane tilanne elämäs, et ei oo ollu ketää ja siit o tullu yksinäisyys, kyl mul nyte, ko mieltii, o pari sellast kunnollist ystävää.”

7.4 Perhe

Yksi nuorista ei tuntenut kuuluvansa omaan perheeseensä, mutta kaikki haastattelun nuoret kuitenkin kaipasivat perhettään. Tuntemuksina kaikilla oli pettymys molempiin tai toiseen vanhempaan ja he olivat pahoillaan huonosta suhteesta vanhempiinsa. Jokaisella haastatelluista nuorista suhde äitiin oli parempi kuin isään. Kaksi nuorista suunnitteli jo ”omaan kämppään” muuttoa ja he kokivat olevansa itsenäisiä, eivätkä kokeneet tarvitsevansa enää vanhempien tukea. Kolme nuorista sai tukea ja kannustusta omilta vanhemmiltaan, yhdeltä se tuntui puuttuvan kokonaan. Kaikilla nuorilla oli sisaruksiinsa lämpimät välit. Nuoret kertoivat vanhempiensa pitävän heihin yhte-

yttä säännöllisesti ja itsekin he pitivät vanhempiinsa yhteyttä muun muassa kun tunsivat tarvitsevansa heidän tukeaan.

” No kyl mul välii tulee sellane olo, et miks ne taas teki jotai, mut kyl niit rakastaa silti.”

”On tärkeit, täytyis pitää yllä...ittel ei kauhee hyvät välit oo, mikä kyl harmittaa.”

”Nii isä, - olis kiva jos vähä paremmat välit, äidin kans oon hyvis väleis.”

7.5 Menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus

Menneisyydestään nuoret kertoivat seuraavia asioita. Yksi nuori kertoi vanhempiensa eron jälkeen asuneensa usein viikon yksin, isän ollessa harrastuksen parissa. Tällöin hän oli oppinut omasta mielestään huolehtimaan itsestään. Toinen kertoi vanhempien alkoholin käytöstä ja rajuistakin riitelyistä, sekä niihin liittyvistä pelon ja ahdistuksen tunteista. Kolmas nuori kertoi itse lipsuneensa huonoon seuraan ja alle kaksitoista-vuotiaana olleensa useamman kerran humalassa. Hän kertoi myös liiallisesta internetissä olostaan. Neljäs nuori nosti esiin toisen vanhemman väkivaltaisen ja aliarvioivan käytöksen, sekä lähes päivittäisen fyysisen väkivallan. Henkisestä puolesta hän kertoo, ettei ollut saanut arvostusta juuri missään asioissa.

Haastateltujen nuorten vastauksissa nousee esiin laitoksessa asumisen hyviä ja huonoja puolia riippuen asiayhteydestä josta keskusteltiin. Kaikki nuoret kokivat turvallisuudentunteen ja elämän säännöllisyyden lisääntyneen heidän asuessaan laitoksessa. Kaikki neljä nuorta mainitsivat laitoksen paremmaksi asuinpaikaksi kuin kodin silloin kuin he kertoivat elämästään ennen lastensuojelulaitokseen sijoittamista. Yksi nuorista koki voivansa palata kotiin, ja pystyvänsä nyt noudattamaan siellä olevia sääntöjä. Yksi nuorista vertasi tätä lastensuojelulaitosta vastaanottokotiin ja kertoi tämän lastensuojelulaitoksen olevan kuin taivas siihen verrattuna.

”Perheväkivallan uhrina oon tänne sijoitettuna, lähes päivittäist väkivaltaa ollu kotona.”

”Välist ko o ollu pidemmät lomat ja palaa ni tuntuu ko tulis kotii ko o kerinny tottuu näihi oloihi nii paljo.”

Jokaisella haastatteluun osallistuneilla nuorilla oli tulevaisuuteen liittyviä suunnitelmia. Nuoremmilla haastatelluista suunnitelmat olivat nykyisen peruskoulutodistuksen parantaminen tai pitäminen sellaisena, että heidän olisi mahdollisuus päästä ammatilliseen kouluun. Koulun jälkeen toiveena näillä nuorilla oli työhön pääsy, itsenäinen asuminen, lemmikkieläimen hankkiminen tai perheen perustaminen.

”Jos menis amiksee ja muuttais omaa asuntoo ja ei sitä ny tiä mitä elämäs tapahtuu ja hankkis lapsii ja...”

Kohta aikuisuuden saavuttavien nuorten tulevaisuuden haaveet liittyivät oman asunnon saantiin, työsuhteen jatkumiseen, mahdollisen ammatillisen koulun tai oppisopimuksella opiskelun aloitukseen. Nämä haastatteluun osallistuneet nuoret tiedostivat koulutuksen tärkeyden työnsaannissa, mutta eivät kokeneet voivansa aloittaa opiskelua. Miltei aikuisten nuorten kertomassa esiin nousi myös pelko ja jännittäminen omasta pärjäämisestä täysi-ikäisyyden saavuttamisen jälkeen. Nuoret pohtivat, meenekö elämä liialliseen vapaudesta nauttimiseen, mutta he kuitenkin tiedostivat lain ja työn asettamat velvollisuudet. Myös rahankäyttö mietitytti nuoria, sillä nyt nuorten saamat rahat kuluivat heidän kertomansa mukaan heti, mutta tulevaisuudessa heidän pitäisi elää saamallaan palkalla seuraavaan palkkapäivään asti.

”Töis tarvii ol ajois, illat voi venyy iha kui myöhää vaa ja voi ol misä lystää.”

”Nyt kun ne (säännöt) on täällä niin tiukat ni se ero on niin suuri, kun niitä ei ole lainkaan, ni sit on iha hukas.”

7.6 Laitoksen aikuisten tuki

Nuorten haastateltavien mielestä laitoksessa työskentelevät aikuiset kuuntelivat ja tukivat heitä muun muassa arjen tehtävissä ja toimissa. Nuorten mielestä aikuiset eivät kuitenkaan aina perustelleet sanomaansa tarpeeksi ja ymmärrettävällä tavalla. Nuoret toivoivat enemmän kahdenkeskistä aikaa ja tekemistä omaohjaajan tai jonkun muun laitoksen aikuisen kanssa. Kaikki nuoret toivoivat enemmän ohjaajien tukea silloin, kun nuorella oli jokin ongelma, sekä sen ratkaisemista yhdessä nuoren ja aikuisen kanssa. Ystävien ja kaverien kanssa nuoret kokivat selviytyvänsä itse, tarvitsematta erityisesti aikuisen apua. Kysyessäni tuen tarvetta omiin vanhempiin ja muihin läheisiin ihmissuhteisiin liittyen, kaikilta nuorilta tuli vastaukseksi empivä ei. Esiin nousi myös harrastuksiin tai työhön liittyvän kuljetuksen saaminen ja sen tärkeys. Laitoksen aikuisten tukea haluttiin harrastuksissa, kuten myös motivointia harrastuksen aloittamisessa. Taloudellista tukea nuoret toivoivat enemmän muun muassa juuri harrastuksiin liittyen.

Joskus jos mul on monen läheisen asiat huonosti ja ittel siit paha mieli ni sit ne (ohjaajat) ei kato hyvällä.”

”Otaa niskast kii ja viedä vaiks keilaa.”

8 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Tutkimustani varten tekemäni haastattelut onnistuivat hyvin ja nuoret olivat erittäin motivoituneita vastaamaan kysymyksiini. Yhtä nuorta piti hieman kannustaa haastattelun aikana. Kannustuksen tarve väheni jännityksen laannuttua. Kaikkien vastauksista heijastui haastateltavan nuoren tarve siihen, että aikuiset kunnioittaisivat häntä ja hänen näkemyksiään asioista. Työntekijän asenteella ja kohtaamisella oli suuri merkitys joka ainoalle nuorelle. Jokainen haastateltava kertoi halustaan tulla hyväksytyksi omana itsenään, huolimatta taustoistaan tai ongelmistaan. Työntekijöiden haluttiin antavan erilaisia näkökulmia asioihin ja suhtautuvan nuoreen ymmärtäväisesti, rauhallisesti ja luottamuksella. Hyvinä asioina pidettiin kannustusta ja motivointia.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää lastensuojelulaitoksessa asuvan nuoren hyvinvointia, johon edellä kerrottu henkinen hyvinvointi kuuluu olennaisena osana. Kaverit, ystävät, harrastukset ja läheiset ihmiset olivat suurimpia mielihyvää tuottavia tekijöitä näillä neljällä nuorella. Pahaa oloaan he pystyivät purkamaan ystävien tuen avulla. Nuoret kaipasivat rohkaisua myönteiseen arviointiin itsestään, toivon esille tuomista sekä itseluottamuksen tukemista, jotta he voisivat selvitä vaikeista tilanteista.

Kehittämistarpeeksi haastatteluissa nuoret nostivat kodinomaisuuden lisäämisen ja lastensuojelulaitoksen sääntöjen uudistamisen. Kodinomaisuuteen liittyen haluttiin raportointiajan lyhentämistä. Viikonloppuisin sekä lomilla nuoret halusivat valvoa iltaisin myöhempään ja vastaavasti aamuisin nukkua hieman pidempään. Heidän mielestään myös kotiintuloaikaa tulisi pidentää muutamalla tunnilla.

Haastateltujen lastensuojeluasiakkaiden avuntarpeet olivat hyvinkin konkreettisia. Kaikkien kohdalla selviytyminen arjesta sujui hyvin aikuisten tuella, mutta asioiden eteenpäin vieminen ja tulevaisuuden ajattelu oli hankalaa. Näissä asioissa nuoret kaipasivat työntekijöiltä enemmän tukea, ja apua esimerkiksi tiedonsaannissa erilaisista opiskelumahdollisuuksista sekä aktiivisempaa ohjaamista niiden pariin. Harrastusten suhteen avuntarpeet olivat samansuuntaisia. Kehittämistarpeeksi nousi myös nuoren kohtaaminen aidosti ja kannustuksen ja motivoinnin lisääminen.

Opinnäytetyö kertoo neljän nuoren ihmisen kokemuksista ja ajatuksista hyvinvointinsa saralta. Tutkimuksen tuloksia ei voi laajemmin yleistää, mutta tutkimus antaa kuitenkin tietoa ja ymmärrystä nuoren henkilön kokemusmaailmasta lastensuojelun asiakkaana. Lastensuojelun puuttuttua lasten ja heidän perheidensä elämään ja sijoitettua lapset lastensuojelulaitokseen saattoi huomata jokaisen nuoren hyvinvoinnin kohentuneen. Nämä nuoret arvostavat perusasioita; turvallisuuden tunnetta ja säännöllisyyttä, muun muassa ruokailuja.

Mielenkiintoinen jatkotutkimusaihe olisi esimerkiksi henkilökunnan ja nuorten läheisten kokemusten ja näkemysten avaaminen näiden haastateltujen hyvinvoinnista.

Jatkotutkimuksena kiinnostavaa olisi myös pitkittäistutkimuksen tekeminen näistä nuorista vaikka neljän vuoden kuluttua.

9 POHDINTA

Haastatellut nuoret kokivat perustarpeidensa – ravinnon, levon ja terveyden - olevan kunnossa. Lepoaikaa tai huoneisiin illalla yhdeksältä menoa kaikki haastatteluun osallistuneet nuoret vastustivat. Tämä kapinointi voi kuulua normaaliin nuoruuden kehitystehtävään: emotionaalisen itsenäisyyden saavuttamiseen, mihin kuuluu muun muassa aikuisista irtautuminen. Haastatellut nuoret olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä itseensä ja tekemisiinsä tällä hetkellä. Aikuisten kannustusta ja tukemista he kaipasivat toimiinsa, ja tätä katsotaan kaikkien nuorten tarvitsevan kehitykseensä. Nuoret kokivat kaverit ja ystävät merkittäväksi osaksi hyvinvointiaan. Tämän katsotaan kuuluvan myös normaaliin nuoruuteen. (Kyhä 2011).

Nuoret nostivat esiin hyvinvointiinsa vaikuttavan tekijän, laitoksessa asumisen ja varsinkin sen säännöt. Nuoret tuntuivat ymmärtävän säännöllisyyden ruokailujen yhteydessä, mutta eivät kotiintuloaikojen. Tässä nuorten näkökulmassa korostuu kaverien ja ystävien merkitys heidän elämäänsä ja hyvinvointiinsa. On ymmärrettävää, että ystäviä halutaan tavata illalla työn, koulun, läksyjen ja harrastusten jälkeen, tai heidän kanssaan halutaan chatata netissä. Ymmärrettävää on kuitenkin myös aikuisten asettamat määräajat muun muassa kotiintuloajoissa, sillä he ovat vastuussa nuorten turvallisuudesta ja kasvatuksesta. Säännöllisyys elämässä ja lastensuojelulaitoksessa luo Törrösen (1999, 11-19) mukaan turvallisuutta kasvatukseen. Molempia näkökantoja pohtiessa mieleen nousee yksilöllisempien sääntöjen tekemisen mahdollisuus, joka tietenkin on haasteellista ja ehkä mahdotonta laitosoissa.

Yhteisöllisyydestä nousi esiin paljon nuorten kokemaa positiivisuutta, joka oli miellyttävää kuultavaa. Koulun ja työelämän säännöt ja velvollisuudet he kokivat jo itsenäanselvyyksiksi. Säännöllisen elämänrytmin opettaminen lapsille on Törrösen (1999, 102) mukaan yhteiskuntaan sopeuttamista. Harrastusyhteisöt koettiin voimaa antaviksi ja nuoret tunsivat kuuluvansa joukkoon. Henkilökunnan kanssa haluttiin

enemmän molemminpuolista luottamusta ja kokemuksia siitä, että vuorovaikutus ja kohtaaminen olisivat nuorta kunnioittavaa. Yksi nuorista kertoi, ettei hänellä ole läheisiä suhteita laitoksen työntekijöihin. Sinkkosen (2010, 9-12.) mukaan hoidollisuus lastenkodissa perustuu kiintymyssuhteiden luomiseen. Onkohan tässä kysymys siitä, että turvallinen suhde on luotu ja uskalletaan näyttää tunteet, vai eikö luottamuksellista suhdetta nuoren ja aikuisen väliltä löydy.

Ylipäättään kaikki nuoret kapinoivat rajoja ja sääntöjä vastaan, asuvat he sitten missä tahansa, mikseivät siis nämäkin nuoret. Pohtiessa näiden nuorten menneisyyttä nousee esiin rajojen asettamisen tärkeys, samoin kuin Kataja pohtii tutkimuksessaan. Vanhemman poissa ollessa nuori oppi kertomansa mukaan huolehtimaan itsestään mutta se johti koulun käymättömyyteen ja rikolliseen toimintaan. Liian tiukkojen rajojen asettelussa kuri pyrittiin saamaan väkivallan keinoin ja tässä tapauksessa nuori itse lähti kotoa. Rajojen tärkeys nousee esiin myös siinä, kun nuori kertoo olleensa pitkiä aikoja tietokoneella ja useasti kaveriporukassa humalassa, tai kun vanhemmat ovat olleet päihteiden vaikutuksen alaisena ja riidelleet. Näissä tapauksissa vanhemmat ovat olleet kyvyttömiä huolehtimaan lapsistaan ja asettamaan rajoja heille. Näistä taustoista heijastuu ongelmien jakautuminen huostaanoton perusteluissa, joista Kataja kertoo tutkimuksessaan. Osa näistä nuorista on avohuollon piirissä, mutta ongelmat ovat samansuuntaisia. Lastensuojelulaitoksessa asetetut rajat ovat selkeästi näille neljälle nuorelle hyödyllisiä ja he kaikki voivat niiden myötä paremmin, jopa nuorten omasta mielestä. Ennako-oletuksenani oli lastensuojelulasten rikkinäisten kotiolojen vaikutus heidän hyvinvointiaan heikentävällä tavalla, ja äskeistä miettiessä tämä oletus ei liene vallan väärä.

Lastensuojelun puuttuminen näiden nuorten tilanteisiin ja heidän sijoittamisensa laitokseen on parantanut kyseisten nuorten hyvinvointia. Se näkyy säännöllisen elämänrytmin saavuttamisessa, myös siinä, että lähdetään kouluun ja työhön mielellään ja niissä viihdytään. Haastatellut nuoret arvostavat sitä, että heillä on muun muassa säännölliset ruokailuajat ja turvallinen asuinympäristö jossa on huolehtivia aikuisia. Nämä lastensuojelun nuoret arvostavat perusasioita. Syy voi olla siinä, että ne ovat puuttuneet heiltä lapsuudessa. Kuuluuko hyvinvointiin muutakin kuin ”Hyvinvointi o sellast normaalii elämist.” Pitävätkö kotona asuvat nykynuoret näitä perusasioita, eli ruokaa, asuinpaikkaa ja turvallisia aikuisia hyvinvointina vai itsestäänselvyyksinä.

Se, liittyykö hyvinvointiin paljon muutakin, on tietenkin omakohtainen kokemus ja tuntemus, mutta laajemmin ajatellen tulevaisuuden suunnittelu on myös hyvinvointia.

Tulevaisuutta pohtiessa mieleen nousee tilasto siitä, miten sijoitetut nuoret ovat vähemmän kouluttautuneita kuin vastaavan ikäiset muut nuoret. Miettiessä näiden neljän nuoren vastauksia heidän tulevaisuudensuunnitelmistaan, herää kysymys siitä, mitä tapahtuu, kun kasvetaan kaksi- kolmetoistavuotiaasta seitsentoistavuotiaaksi. Nuorempana lastensuojeluasiakkaana ollaan vielä kovin kiinnostuneita koulutuksesta, mutta aikuisuuden kynnyksellä nuorilta on kadonnut opiskeluhalu. Odotetaan kenties vain Kelan tukia. Tässä saattaa olla mukana jotain kotoa opittua: jos vanhemmat ovat olleet työttöminä ja toimeentulotuen piirissä, nuori on saattanut oppia että toimeen tulee, vaikka ei työssä kävisikään. On mielenkiintoista pohtia tulevaisuudessa, miten lastensuojelunuorten ajatusmaailmaan tulisi vaikuttaa, jotta he opiskelisivat itselleen ammatin, ja miten nuoria voisi motivoida.

Lastensuojelulaitoksen nuorille läheisyys ja myös syvempi ystävyys oli tärkeää. Tämä halutaan turvata lapsille jo lastensuojelulaissa. Perheestä keskustellessa esiin nousivat syyt lastensuojelulaitoksessa asumiseen. Jokaisella nuorella tuntui olevan tarvetta ehyemmän minäkuvan rakentamiseen, mistä herääkin toivomus, että kaikille olisi tarjota vaikka käytössä jo olevaa Silta-työtä. Nuorten arjessa aikuisilla on mahdollisuus tukea nuoria päivittäin antamalla heille muun muassa ymmärtämystä ja hellyyttä, kuten lastensuojelulaissa sanotaan.

Lastensuojelulaitoksen työntekijöiden tärkeimpiä rooleja on olla lapsen edun huomioitsija. Tärkeää on miten lapset ja nuoret kohdataan päivittäin, sillä heillä on jollain tarpeeksi tai liikaakin aikaisempia kokemuksia pettymyksistä, väheksynnästä ja epäonnistumisesta. Opinnäyteyötä tehdessä opin syventämään ja laajentamaan ymmärtämystäni lastensuojelun saralla. Haastatellessani nuoria oma ammatillisuuteni kehittyi ja sain lisää rohkeutta ottaa vaikeita asioita puheeksi, minkä lisäksi opin kuuntelemisen taidoista lisää.

Lapset oppivat mitä kokevat

Jos lasta arvostellaan,
hän oppii tuomitsemaan.
Jos lapsi kokee vihamielisyyttä,
hän oppii taistelemaan.
Jos lasta pilkataan,
hän oppii ujoksi.
Jos lapsi joutuu häpeämään,
hän oppii tuntemaan syyllisyyttä.
Jos lapsi kokee suvaitsevaisuutta,
hän oppii kärsivälliseksi.
Jos lasta kannustetaan,
hän oppii luottamaan itseensä.
Jos lasta kiitetään,
hän oppii itekin kiittämään.
Jos lasta kohdellaan reilusti,
hän oppii oikeudenmukaiseksi.
Jos lapsi kokee olonsa turvalliseksi,
hän oppii luottamaan.
Jos lapsesta pidetään,
hän oppii pitämään itsestään.
Jos lapsi kokee hyväksyntää ja ystävyyttä,
hän oppii löytämään rakkautta maailmasta.

LÄHTEET

Allardt, E. 1976. Hyvinvoinnin ulottuvuuksia. Helsinki: WSOY

Bardy, M. 2009. Lastensuojelun ytimessä. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinninlaitos. Viitattu 3.1.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/3e955ab5-14e4-4478-8b72-cfa482210151>

Cacciatore, R. www-sivut. 2013. Viitattu 2.1.2013. <http://www.raisacacciatore.fi>

Ellonen, N. 2008. Kasvuyhteisö nuoren tukena. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto, yhteiskuntatieteenlaitos. Viitattu 19.12.2012. <http://acta.uta.fi/pdf/978-951-44-7206-0.pdf>

Eronen, T. 2012. Lastenkoti osana elämäntarinaa. Narratiivinen tutkimus lastenkodissa asuneiden kertomuksista. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto

Heino, T. & Johnson, M. 2010. Huostassa olleet lapset nuorina aikuisina. Teoksessa U. Hämäläinen & O. Kangas (toim.) Perhepiirissä. Toinen painos. Helsinki: Kelan tutkimusosasto. 266-293

Hirsijärvi, S. & Hurme, H. 2011. Tutkimushaastattelu. Helsinki: Yliopistokustannus

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. osin uudistettu painos. Keuruu: Otavan kirjapaino Oy.

Info-kansio, 2013. Lastensuojelulaitos, jossa tutkimus tehtiin. Viitattu 2.2.2013

Kataja, K. 2012. Lapsuuden rajoilla. Normaalin ja poikkeavan määrittäminen huostaanottoasiakirjoissa. Akateeminen väitöskirja. Turku: Turun yliopisto, Koulutus- sosiologian tutkimuskeskus

Kallio, P & Tupola, S-M. 2004. Lapsen fyysinen pahoinpitely. Teoksessa A. Söderholm, R. Halila, S. Kivitiie-Kallio, J. Merstola & S. Niemi (toim.) Lapsen kaltoinkohdella. Helsinki: Duodecim, 87-101

Kiiskinen, P. 2010. Alkusanat. Teoksessa P. Kiiskinen & T. Eskelinen (toim.) Iskä, äiskä, omahoitsu ja mä siltaa rakentamassa. Helsinki: Pelastakaa lapset ry., 3-4.

Kinnunen, E. 2006. Lastensuojelutarpeen arviointi sosiaalityöntekijän dokumentoituina. Pro Gradu tutkielma. Kuopion yliopisto: Sosiaalityön ja sosiaalipedagogiikan laitos. Viitattu 9.1.2013. http://www.pslastensuojelu.fi/opinnaytetyot/ella_kinnunen.pdf

Kyhä, H. 2011. Nuoriso- ja erityiskasvatus. Luento Satakunnan ammattikorkeakoulu, 16.9.2011

Lastensuojelulaki. 2007. L 13.4.2007/417 muutoksineen.

Leijala, H. 2004. Psyykkisesti sairas vanhempi ja lapsi. Teoksessa A. Söderholm, R. Halila, S. Kivitie-Kallio, J. Merstola & S. Niemi (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu. Helsinki: Duodecim, 176-186

Murto, K. 1997. Yhteisohoidon suuntauksia. Jyväskylä: Jyväskylän Koulutuskeskus Oy.

Männistö, E. 2011. Huostaanottojen perusteet 1990-luvulta 2000-luvulle. Pro Gradu tutkielma. Tampereen yliopisto: Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö. Viitattu 9.1.2013 <http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu05307.pdf>

Oranen, M. 2004. Lapsi ja perheväkivalta. Teoksessa A. Söderholm, R. Halila, S. Kivitie-Kallio, J. Merstola & S. Niemi (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu. Helsinki: Duodecim, 57-74.

Pesäpuun www-sivut. 2013. Viitattu 25.2.2013. http://www.pesapuu.fi/media/uploads/dokumentit/raportit/traumatisoitunut_lapsi_varhaiskasvatuksessa.pdf

Ritmala, M., Ojanen, T., Sivén, T., Vihunen, R. & Vilén, M. 2010. Lapsen aika. 12.-13. painos. Helsinki: WSOY

Räty, T., 2012. Lastensuojelulaki Käytäntö ja soveltaminen. 2. painos. Porvoo: Edita Publishing Oy.

Saastamoinen, K., 2010. Lapsen asema sijaishuollossa – Käsikirja arjen toimintaan. 2. uudistettu ja ajantasainen painos. Helsinki: Edita Publishing Oy.

Sinkkonen, J. 2010. Mikä lastenkodin arjessa hoitaa? Teoksessa P. Kiiskinen & T. Eskelinen (toim.) Iskä, äiskä, omahoitsu ja mä siltaa rakentamassa. Helsinki: Pelastakaa lapset ry., 9-12

Sosiaali- ja terveysministeriön www-sivut. 2013. Viitattu 9.1.2013. <http://www.stm.fi>

Sosiaaliportin www-sivut. 2013. Viitattu 2.3.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi>

Söderholm, A. 2004. Lapsen laiminlyönti. Teoksessa A. Söderholm, R. Halila, S. Kivitie-Kallio, J. Merstola & S. Niemi (toim.) Lapsen kaltoinkohtelu. Helsinki: Duodecim, 57-74

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen www-sivut. Viitattu 3.2.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/aiheittain/lasten_sosiaalipalvelut/lastensuojelu

Tuomi, J. & Sarajärvi, A., 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 8., uudistettu painos. Helsinki: Tammi

Tykki, E. 2012. Miksi juuri minä? Iltalehti 3.12.2012, 12-13

Törrönen, M. 1999. Lasten arki laitoksessa. Akateeminen väitöskirja Helsinki: Helsingin yliopisto, valtiotieteellinen tiedekunta

Vilén, M., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. 2010. Perhe ja perhetyö. Teoksessa M. Vilén, P. Seppänen, N. Tapio & Toivanen R. (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä. Helsinki: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa/ Kirjapaja, 9-59.

Vilkkä, H. 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi

Väestöliiton www-sivut. 2013. Viitattu 2.2.2013. <http://www.vaestoliitto.fi>

Mitä nämä asiat merkitsevät sinulle? nukkuminen, syöminen, liikkuminen?

Mitä mielestäsi kuuluu hyvinvointiin?

Nuori itse

Kerro, minkälaista elämäsi on kun voit hyvin?

Minkälainen tämä laitos on asuinpaikkana?

Mikä on sellaista, minkä kokisit parantavan omaa elämääsi / hyvinvointiasi?

Miten aikuiset voisivat auttaa ja tukea sinua enemmän arjessa?

Läheisyys ja perhe

Kerro minkälainen merkitys näillä seuraavilla on sinulle, tai suhteesi niihin?

opettajat, luokkakaverit, omat vanhempasi, muut sukulaiset, ystävät, kaverit, harras-
tusporukka, laitoksen nuoret ja lapset, ohjaajat/ henkilökunta, ryhmässä oleminen.

Ja toisinpäin miten koet, että he suhtautuvat sinuun, tai tunteesi siitä?

Miten mielestäsi aikuiset voisivat tukea sinua näissä ihmissuhdeasioissa?

Yhteisöllisyys

Miten mielestäsi aikuisten tulisi toimia, että ymmärtäisit niiden merkityksen myös
heidän näkökulmastaan?

Miten sinulla mielestäsi sujuu koulu / työ ja minkälainen merkitys sillä on?

Mitä teet vapaa-aikana ja mitä se merkitsee sinulle?

Miten aikuiset voisivat auttaa sinua tässä?

Kerro, minkälaista elämäsi oli kun asuit kotona?

Minkälaisia tulevaisuuden suunnitelmia sinulla on?

Miten aikuiset voisivat auttaa sinua tässä?

SUOSTUMUSLOMAKE HAASTATELTAVAN HUOLTAJALLE

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Pori

Tiina Lehti

Teen opinnäytetyötäni sosionomin koulutusohjelmaan liittyen Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyöni aiheena on lastensuojelun asiakkaiden hyvinvointi ja nuorten oma näkemys siitä. Tutkimus toteutetaan haastattelemalla lastensuojelulaitoksessa asuvia nuoria. Haastattelu nauhoitetaan ja haastattelun teemana on kokonaisvaltainen hyvinvointi. Keskeistä tutkimuksessa on kuulla nuorten lastensuojeluasiakkaiden omaa näkemystä ja kokemusta hyvinvoinnistaan.

Haluan haastatella sinun lastasi tutkimuksessa. Allekirjoittamalla tämän suostumuksen annat luvan lapsellesi tehtävään haastatteluun, sekä haastattelun pohjalta saadun aineiston käyttöön opinnäytetyössä. Nuorella on oikeus kieltäytyä tutkimuksesta missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Käsittelen tiedot ehdottoman luottamuksellisesti, eikä lastasi voida tunnistaa lopullisessa työssä. Kerättyä tietoa käytetään ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen ja kaikki haastatteluaineisto tuhotaan tutkimuksen valmistuttua.

Annan suostumukseni lapselleni tehtävään haastatteluun:

paikka ja aika

Huoltajan allekirjoitus ja nimenselvennys

Kiitos t. Tiina Lehti

Lisätietoja minulta saa sähköpostitse os. tiina.lehti@student.samk.fi

SUOSTUMUSLOMAKE HAASTATELTAVALLE

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveysala, Pori

Tiina Lehti

Teen opinnäytetyötäni sosionomin koulutusohjelmaan liittyen Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Opinnäytetyöni aiheena on lastensuojelun asiakkaiden hyvinvointi ja nuorten oma näkemys siitä. Tutkimus toteutetaan haastattelemalla lastensuojelulaitoksessa asuvia nuoria. Haastattelu nauhoitetaan ja haastattelun teemana on kokonaisvaltainen hyvinvointi. Keskeistä tutkimuksessa on kuulla nuorten lastensuojeluasiakkaiden omaa näkemystä ja kokemusta hyvinvoinnistaan.

Haluan haastatella sinua tutkimuksessa. Allekirjoittamalla tämän suostumuksen annat luvan sinulle tehtävään haastatteluun, sekä haastattelun pohjalta saadun aineiston käyttöön opinnäytetyössä. Sinulla on oikeus kieltäytyä tutkimuksesta missä tahansa tutkimuksen vaiheessa.

Käsittelen tiedot ehdottoman luottamuksellisesti, eikä sinua voida tunnistaa lopullisessa työssä. Kerättyä tietoa käytetään ainoastaan opinnäytetyön tekemiseen ja kaikki haastatteluaineisto tuhoetaan tutkimuksen valmistuttua.

Annan suostumukseni tähän haastatteluun ja olen saanut tarpeeksi tietoa siitä mihin tarkoitukseen ja miten antamiani tietoja käytetään.

Paikka ja aika

Haastateltavan allekirjoitus ja
nimenselvennys